

همیشه تندرستی

نسخه پیچی در سوپر مارکت!

بهار امسال ۷۸۶ نفر در کشور به دلیل سوء مصرف داروهای مخدر جان باختند

گزارش

پروانه بندی روزنامه نگار

سازمان پزشکی قانونی به تازگی از فوت ۱۴۳۰ نفر در کشور در پی سوء مصرف مواد مخدر فقط در بهار امسال خبر داده که از این تعداد ۲۱۸ نفر مرد و ۲۱۲ نفر زن بوده اند. ۷۸۶ نفر از این ۴۳۰ نفر فوتی بر اثر مصرف داروهای مخدر جان باخته اند. طبق اعلام این سازمان، آمار مرگومیرهای ناشی از سوء مصرف مواد در بهار امسال در مقایسه با مدت مشابه پار سال ۱۴ درصد افزایش داشته است. عمده این مرگ‌ها به دلیل نا آگاهی از عوارض و تبعات و نیز مصرف خودسرانه این داروها و گاه خرید بدون نسخه آنها از جاهایی مثل سوپر مارکت و عطاری اتفاق افتاده است. سازمان پزشکی قانونی، یکی از دلایل مرگومیرها را فروش داروهای بدون نسخه پزشک در داروخانه‌ها اعلام کرده و هشدار داده که داروخانه‌ها از فروش بدون نسخه پزشک خودداری کنند. فروش داروهای بدون نسخه پزشک در داروخانه‌ها فقط مختص داروهای مخدر مثل ترامادول، مورفین و... نیست و داروهای حوزه‌های دیگر نیز به راحتی بدون نسخه به فروش می‌رسند. این موضوع در کشور تازگی ندارد و سال‌هاست که به امری عادی و پذیرفته شده تبدیل شده است.

عادی برای ما، غیر عادی برای دیگران

سال ۱۳۹۶ بود که رئیس امور داروخانه‌ها و شرکت‌های پخش سازمان غذا و دارو گفت: داروهای تحت کنترل و مخدر که توسط شرکت‌های پخش در داروخانه‌ها توزیع می‌شوند، نباید بدون نسخه به بیمار تحویل داده شوند. فروش دارو بدون نسخه پزشک در ایران در حالی عادی است که کشورهای دیگر سختگیری شدیدی روی این موضوع دارند و از آنجا که این موضوع برای ایرانی‌ها امری عادی است، در بیشتر پروازهای خارجی ایران این اعلام می‌شود که برای ورود بی‌درسر به کشور مقصد، هرگز حتی داروهای آنتی‌بیوتیک همراه خود نداشته باشید؛ چراکه ممکن است باین کار، خود را به دردسر بزرگی بیندازند و مشمول قوانین سختگیرانه کشور مقصد شوند.

فروش دارو بدون نسخه پزشک ممنوع!

بسیاری از داروخانه‌ها تعداد زیادی از داروها از آنتی‌بیوتیک گرفته تا داروهای اعصاب و روان، تیش قلب و فشار خون را بدون نسخه در اختیار شهروندان قرار می‌دهند و امری که گسترش یافته و به جاهایی مثل عطاری‌ها هم رسیده است. بر همین اساس، مرکز کنترل کیفی آزمایشگاه‌های سازمان پزشکی قانونی کشور نسبت به فروش بدون نسخه داروهای مخدر هشدار داده که «مصرف خودسرانه داروهای مخدر بدون دستور و نظارت پزشک موجب ایجاد وابستگی، اعتیاد و گاهی مرگ خواهد شد؛ بنابراین از داروخانه‌ها درخواست می‌شود که از ارائه داروهای مخدر بدون نسخه پزشک به افراد به‌خصوص جوانان شدیداً خودداری کنند. برخی داروهای مخدر که با مجوز وزارت بهداشت در داروخانه‌ها عرضه می‌شوند، به دلیل ایجاد عوارض جبران‌ناپذیر حتماً باید با نسخه معتبر پزشک در اختیار متقاضی قرار گیرند و هر نسخه هم فقط یکبار پیچیده شده باشد؛ بیشتر.»

فروش بدون نسخه داروها به‌خصوص داروهای مخدر در داروخانه‌ها در حالی رواج دارد که اغلب این داروها مورد تأیید معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت نیستند؛ بنابراین

مصرف بالای آنها می‌تواند عوارض جانبی غیر قابل جبران برای مصرف کننده داشته باشد.

بلائی که مصرف همزمان مواد و دارو بر سر فرد می‌آورد

از کل تلفات سوء مصرف مواد در بهار امسال، ۱۶۳ نفر به دلیل سوء مصرف همزمان چند دسته از مواد و دارو جان خود را از دست داده‌اند؛ این در حالی است که به گفته کارشناسان، مصرف همزمان داروهای مخدر با سایر داروهای که بر سیستم اعصاب حرکتی تأثیر گذار است، به دلیل مکانیسم تجمعی آنها احتمال ایجاد مسمومیت‌های منجر به فوت را در افراد به دنبال خواهد داشت. دکتر رامین طریقت، پزشک متخصص داخلی نیز در این باره به همشهری می‌گوید: «ظرفیت افراد در استفاده از دوزهای مختلف دارویی و مخدر متفاوت است. برخی افراد نسبت به مواد مخدر یا داروهای خاص حساسیت بالاتری نشان می‌دهند و با مصرف دوزهای پایین از این داروها دچار مسمومیت می‌شوند. این افراد ممکن است در صورت استفاده از دوز پایین این داروها هم دچار مسمومیت شوند.»

آوردوز چیست؟

آوردوز (Overdose) به معنای مصرف بیش از اندازه مواد مخدر است. در این حالت شخص بر اثر استفاده زیاد از

مسمومیت

و مرگ در کمین

رئیس مرکز کنترل کیفی آزمایشگاه‌های سازمان پزشکی قانونی در گفت‌وگویی با همشهری درباره اینکه فوتی‌های سوء مصرف مواد در چه گروه سنی و مربوط به کدام استان‌ها بوده‌اند، می‌گوید در این خصوص نمی‌توانند اطلاعات بیشتری بدهند، اما این نکته مهم را مطرح می‌کند که «مصرف همزمان داروهای مخدر با هم، یا با داروهای ضعیف کننده سیستم اعصاب مرکزی به دلیل اثرات هم‌افزایی بالینی موجب مسمومیت یا مرگ می‌شود.» دکتر اخگری در این باره می‌گوید: «معمولاً مکانیسم عمل داروهای مخدر و مواد مورد سوء مصرف از خانواده مخدرها مشابه است و به دلیل تضعیف سیستم اعصاب مرکزی و تضعیف سیستم تنفسی منجر به مسمومیت و گاه مرگ فرد می‌شود.»

فروش دارو در سوپرمارکت‌ها و عطاری‌ها!

فروش خودسرانه دارو در کشور تا جایی پیش رفته که برخی داروهای مثل آنتی‌بیوتیک‌ها را در سوپرمارکت‌ها و عطاری‌ها هم می‌توانید تهیه کنید! در حالی که فعالیت داروخانه‌ها به صورت مجازه مورد انتقاد بسیاری از کارشناسان و متخصصان است، تعدادی از عطاری‌ها در سایه ضعف نظارت‌ها با فراتر گذاشته و به صورت آنلاین فعالیت دارند و تعدادی از داروهای که در لیست فروش آنها قرار دارند، مثل مکمل‌ها و داروهای چاقی و لاغری، داروهای داروخانه‌ای هستند که عطاری‌ها مجاز به فروششان نیستند؛ هر چند فروش داروهای گیاهی نیز توسط عطاری‌ها محلی از اعراب ندارد و سال‌هاست که کارشناسان خواستار دخالت نکردن عطاری‌ها هستند؛ موضوعی که هنوز محقق نشده است.

پیش از این نیز مسئولان اشاره کرده بودند که برخی افراد سودجو برای سود بیشتر، ایایی از تجویز داروهای غیر مجاز برای ترک اعتیاد و کاهش و افزایش وزن، ندارند. چنین داروهایی در عطاری‌ها به صورت رایجی برای داروهای تحویل مشتریان می‌شوند؛ بی‌اعتنا به عوارض شدیدی که می‌توانند داشته باشند. به گفته مسئولان امر، این داروهای عرضه شده و دست‌ساز گاه دارای ترکیبات غیر مجاز و خطر ساز هستند. نباید فریب گیاهی بودن این داروها را خورد؛ در حالی که این داروهای گیاهی می‌توانند ماده مؤثره‌ای داشته باشند که با داروهای شیمیایی مصرف شده داخل فرمولوزیک ایجاد و گاه عوارض جبران‌ناپذیری را به وجود بیاورند؛ بنابراین شایسته است که مردم از خرید چنین داروهایی در قالب قرص و کیسول و شربت‌های دست‌ساز خودداری کنند؛ چراکه این افراد اجازه فروش دارو را ندارند و تنها مجاز به فروش پودر یا گیاه دارویی برای برخی بیماری‌ها هستند.

خرید داروی گیاهی بدون مشاوره ممنوع!

نازیلا چگینی، کارشناس طب سنتی در این رابطه به همشهری می‌گوید: داروهای گیاهی که از عطاری‌ها خریداری می‌شوند، گاه ممکن است کیفیت پایینی داشته باشند یا با مواد غیر مجاز تقلبی ترکیب شده باشند؛ بنابراین برای جلوگیری از تبعات ناخواسته، بهتر است قبل از مصرف هر داروی گیاهی یا پزشک مشورت شود و هرگز به صورت خودسرانه از عطاری‌ها داروهای گیاهی خریداری نشود. چگینی می‌گوید: همچنین باید اطمینان پیدا کرد که داروهای گیاهی با داروهای تجویزی و وضعیت پزشکی فرد تداخل نداشته باشند و مصرف آنها ایمن و بی‌خطر باشد.

مواد مخدر، استفاده هم‌زمان از چند ماده مخدر، مصرف مواد مخدر به همراه الکل یا به دلیل استفاده بیش از حد از داروهای مانند ترامادول، متادون و... دچار مسمومیت یا حتی مرگ می‌شود. دکتر طریقت در این باره نیز می‌گوید: «مصرف خارج از دوز داروها می‌تواند تبعات و عوارض خطرناکی داشته باشد؛ مثلاً ترامادول یک مسکن با ریشه موادمخدر است که در داروخانه‌ها موجود است و تنها در شرایط ضروری باید تجویز شود. خطر مصرف ترامادول کمتر از تریاک و هروئین نیست و مصرف خارج از دوز آن، علاوه بر اینکه خطر اعتیاد را به دنبال دارد، مشکلات روانی، تأثیر ناگوار روی سیستم عصبی، نارسایی تنفسی و حتی مرگ ناشی از آوردن مواد مخدر را در پی دارد.» به گفته این متخصص داخلی، مصرف هم‌زمان داروهای شیمیایی مثل داروهای تجویزی باعث تداخلات جدی در عملکرد کبد، قلب و دیگر اعضای بدن می‌شود. چه برسد به اینکه داروهای شیمیایی با داروهای مخدر هم تداخل پیدا کنند.

عدد خبر

۱۸۰ شرکت

تولید کننده دارو، مکمل و داروهای گیاهی، ۶۵ شرکت تولید کننده مواد اولیه و ۵۶ شرکت توزیع دارو در کشور وجود دارد که بیش از ۹۸ درصد داروی مورد نیاز بازار را با ارزش ۴ میلیارد دلار را تأمین می‌کنند. ۵ هزار شرکت هم در حوزه تجهیزات پزشکی فعال هستند

۳ استان

پوشه‌سهر، خراسان جنوبی و کردستان، مجموعه تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی زابل و به تازگی شهرستان گهنوج در کرمان خدمات درمانی رایگان با پوشش بیمه را به شرط ضروری بودن دریافت می‌کنند. براساس اعلام معاونت درمان وزارت بهداشت، قرار است مردم ساکن شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر، عشا پر، بیمه شدگان کمیته امداد و افراد تحت پوشش بهزیستی هم رایگان درمان شوند که جمعیتی بیش از ۳۰ میلیون نفر را شامل خواهد شد.

درمان

تخت‌های مراقبت‌های ویژه کودکان ۲ برابر شد

افتتاح ۱۰۶ بیمارستان، افزوده شدن ۱۵ هزار و ۳۹۹ تخت، ۲ برابر شدن تخت‌های آی‌سی‌یو اطفال، توزیع ۲۸۰۰ پزشک جدید در مناطق مختلف کشور با اولویت مناطق محروم، افزایش بودجه صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج در دومین سال راه‌اندازی و... از جمله دستاوردهای وزارت بهداشت دولت سیزدهم عنوان می‌شود. سعید کریمی، معاون درمان وزارت بهداشت در نشست خبری «روایت سلامت در دولت مردمی» و در توضیح بیشتر این اقدامات در کمتر از ۲ سال گذشته می‌گوید: «تا پیش از این تنها ۵۰ تخت آی‌سی‌یو اطفال در کشور وجود داشت که اکنون این تعداد ۲ برابر شده و به ۱۰۵۰ تخت رسیده و ۳ هزار تخت ویژه (آی‌سی‌یو، سی‌سی‌یو و...) هم به مجموع تخت‌های کشور افزوده شده است.» کریمی همچنین با تأکید بر اهمیت دسترسی عادلانه مردم به خدمات نظام سلامت از توزیع ۲۸۰۰ پزشک متخصص در دانشگاه‌های کشور با اولویت مناطق محروم خبر می‌دهد اما تأکید می‌کند، به‌زودی ۲۸۰۰ پزشک دیگر هم پس از فارغ‌التحصیلی به کادر درمان کشور افزوده خواهند شد. معاون وزیر بهداشت تشکیل صندوق بیماران خاص و صعب‌العلاج را هم یکی از اقدامات مهم در دولت سیزدهم عنوان می‌کند و می‌گوید: «سال گذشته برای این صندوق ۵ همت (هزار میلیارد تومان) بودجه در نظر گرفته شد و این مبلغ به ۷ همت افزایش پیدا کرد. این در حالی است که اکنون ۱۰۷ بیماری صعب‌العلاج تحت پوشش صندوق است اما علاوه بر آن، برای سایر بیماری‌ها هم که در این فهرست قرار ندارند، بیمه سلامت می‌تواند تا سقف ۵۰ میلیون تومان به فرد پرداخت کند و قرار این مبلغ به ۱۰۰ میلیون تومان برسد.» کریمی معتقد است که در حوزه بهداشت دندان اقدامات خوبی انجام شده اما درمان دندان بیشتر در بخش خصوصی انجام می‌شود و به همین دلیل در ارائه خدمات به مردم ضعف وجود دارد: «در حال حاضر ۵۳ مرکز دولتی دندانپزشکی با اولویت مناطق محروم راه‌اندازی شده و قرار است در آینده ۱۰ مرکز دولتی هم در تهران راه‌اندازی شود.» این مسئول همچنین از افزایش نظارت بر مراکز درمانی می‌خبر می‌دهد و می‌گوید: «در ۳ ماهه نخست امسال ۳۳ هزار و ۲۵۰ بازدید از مراکز درمانی انجام دادیم و ۱۲۷۰ مرکز درمانی غیرمجاز تعطیل و ۹۲۹ مرکز هم به مراجع قضایی معرفی شدند. ما کار نظارتی را افزایش دادیم اما خود مردم هم باید تحقیق کنند و برای خدمات گرفتن به پزشکان بدون مجوز مراجعه نکنند.»

خبر

۷۱ درصد

۱۴ دانشگاه پزشکی ایران در ۴ کشور ساخته می‌شود

۷ هزار دانشجوی خارجی رشته پزشکی از ۴۰ کشور در ایران مشغول تحصیل هستند و سالانه حدود یک میلیون بیمار خارجی برای درمان به ایران می‌آیند. «محمد حسین نیک‌نام، مدیر کل همکاری‌های بین‌المللی وزارت بهداشت با اعلام این خبر گفت: «در حال حاضر ۴۰ دانشگاه کشور در حوزه آموزش‌های بین‌المللی ظرفیت‌سازی کرده‌اند و ۷ هزار دانشجوی در این دانشگاه‌ها مشغول تحصیل هستند.»

همچنین با هدف ترویج علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، علاوه بر جذب دانشجوی خارجی، نخستین شعبه بین‌المللی دانشگاه علوم پزشکی در خارج از کشور با نام «سپین» در شهر کربلا شروع به کار کرده که شعبه علوم پزشکی دانشگاه تهران است. این دانشگاه اکنون ۱۶۰ دانشجوی پزشکی و ۶۰ دانشجوی پرستاری و توانبخشی عراقی دارد که از طریق کشور سراسری همین کشور جذب شده‌اند.

نیک‌نام به افزایش این دانشگاه‌ها در سایر کشورها اشاره می‌کند و می‌گوید: «قرار است شعبه دانشگاه علوم پزشکی ایران در آفریقا و شهر غنا راه‌اندازی شود. پس از آن دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله در لبنان و شعبه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در تاجیکستان، دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران را احداث خواهند کرد.»

به تأکید این مسئول دیپلماسی سلامت، بستر مناسبی برای توسعه تعاملات بین‌المللی کشور است و در این باره ۳ سیاست مهم منظر است: «اول بین‌المللی‌سازی ظرفیت‌های بخش سلامت کشور تا

فعالیت‌های ما با زبان‌بهرتری داشته باشد و ظرفیت آموزش، درمان، تحقیقات و... مشخص شود. محور ایفای نقش مؤثر منطقه‌ای با اولویت همسایگان. معتقدیم که بدون سلامت همسایگان، نمی‌توانیم از پایدار بودن دستاوردهای سلامت خود مطمئن باشیم؛ چون مرزها و همسایگان زیادی داریم. محور سوم هم توسعه همکاری‌های علمی و اقتصادی و افزایش سهم کشور از بازار سلامت است که در زمینه دارو و تجهیزات با توجه به اینکه بخش عظیمی از نیازهای خود را تأمین می‌کنیم، ظرفیت صادرات را با توجه به قیمت مناسب و کیفیت بالا در اختیار داریم.»

درمان سالانه یک میلیون و ۲۰۰ هزار بیمار خارجی در کشور

بر اساس اعلام وزارت بهداشت سالانه یک میلیون و ۲۰۰ هزار بیمار خارجی در کشور درمان می‌شوند و این عدد در سال گذشته افزایشی هم بوده است. با توجه به اهمیت گردشگری سلامت، شورای راهبردی گردشگری سلامت هم تشکیل شده که رئیس آن وزیر بهداشت و دبیرش هم وزیر میراث فرهنگی است.